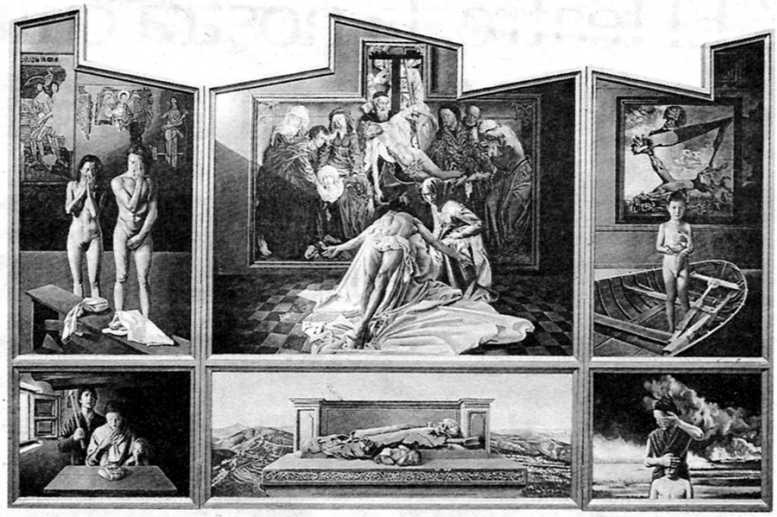
Amat Bellés: a propòsit de la nostra llibertat - Mediterráneo - 01/11/2015

Amat Bellés: a propòsit de la nostra llibertat

El Museu de Belles Arts acull el Retaule del Segon Mil·lenni

GABRIEL UTIEL

ICONOLOGIA. Són moltes les referències a tindre en compte en esta obra que ara es pot visitar al Museu.

Amat Bellés fou convidat a presentar en la sala d'artistes contemporanis del Museu de Belles Arts de Castelló el seu Retaule del Segon Mil·lenni –la peça ja va ser exposada fa mes d'un any a la sala Sant Miquel de la Fundació Caixa Castelló– que té un perfil, retallat i dissident, evidentment destrossador respecte a la tradició clàssica del segle XV, per més que manté l'estructura de les seues taules i el propòsit redencionista dels mateixos. No cal oblidar la referència a la civilització cristiana occidental que argumentava Toynbee, respecte de l'Europa de l'època, la qual cosa ha vingut mantenint-se social, cultural i espiritualment fins als nostres dies.

Sens dubte el pintor de la Pobla és un artista instruït amb una gran preparació històric-allegòrica i això són referències que apareixen sempre en les seues obres. La iconografia (tal vegada millor iconologia) qualifiquen molt bé les seues pintures amb un propòsit simbolista, que obliga l'artista (com bé ho va fer en la presentació de l'obra o en el catàleg de mà que els espectadors que acudisquen al Museu poden consultar) a explicar el significat dels elements que apareixen en la seua pintura.

Són moltes les referències a tindre en compte en esta obra. La seua estructura de fusta originàriament (fa 30 anys) estava pensada per a representar les temptacions de Sant Antoni, una referència que en els pobles de la muntanya castellonenca, àmbit natal del nostre artista, té un especial predicament popular on no falta l'arcà ancestral de la cristianització de cultes pagans, d'origen agrari i també sexual. Diverses circumstàncies li van fer canviar la temàtica, que estava no poc avançada, com pot donar fe qui açò escriu, per a acabar component este motiu que referència el període més interessant de la història europea, el que va del feudalisme a la caiguda del mur de Berlín i l'advenient dels sistemes democràtics. De l'artesania a la cibernètica. Del poder de la cristianització a l'evolució cap a una societat més laica i racionalista.

CÀRREGA SIMBÒLICA

En este retaule es manifesten moltes d'estes referències per mig d'imatges amb una marcada càrrega simbòlica, en les que es traslluu la poderosa tècnica pictòrica i l'excel·lent dibuix de l'artista, que oferix una lliçó de composició i personalització d'imatges i paisatges, per no recordar (que cal fer-ho) la inclusió d'històriques obres d'art com els murals romànics de Sant Pere de Sescort, el 'Davallament de la creu', de Van der Weyden o la 'Premonició de la Guerra Civil', de Salvador Dalí.

Un no pot oblidar-se d'una configuració perspectiva que en la tragicnada varietat de cada taula, manté eixe prodigi d'unitat que ha de patentitzar un retaule i al temps la intenció dels diversos protagonistes que qualifiquen cada una de les escenes, com referents pensats per a un públic culte que pot entendre el profund i representatiu significat de les metàfores que signifiquen cada un d'ells, així com els elements inclosos en les diverses pintures.

> La peça ja va ser exposada fa més d'un any a la cèntrica sala de Sant Miquel

En últim extrem, el retaule del Segon Mil·lenni és una molt reveladora manifestació de l'apòcrifa allegoria de la llibertat perquè el ser humà per la seua condició de ens finit mai pot aconseguir. Este és tal vegada el resum més objectiu i al temps inquietant, del missatge d'esta pintura d'importants proporcions (3,50 x 2,23 metres.), que es podrà contemplar fins al final de l'any en què ens trobem en l'esmentat Museu.

En la iconologia de l'obra hi ha diversos nivells de lectures perquè l'espectador puga introduir-se en el propòsit de l'obra, obligant-se a admirar tant l'excepcional quefer tècnic de l'artista castellonenc com la seua profunda elevació conceptual, que demostra el vast i profund de la seua cultura.

Adam i Eva, humans en la seua nuesa i en el seu anhel de humanitzar-se socialment, amb la seua vestimenta. Un personatge immolat (en referència a un cristificat màrtir d'una llibertat humana inabastable) la idea d'una salvació còsmica en un escenari amenaçat, en la metàfora d'una barca, símbol del trasport a altres dimensions geogràfiques o ultra terrenals. Un referent social en el principi i el final del pare nostre ("Panem nostrum quotidianum" i "Sed liberanos a malo") que flanquegen la vall de llàgrimes d'una existència limitada pel naixement i la mort.

Moltes referències històriques, socials, literàries, i humanes on no falta l'habitual i emblemàtic testimoni geogràfic a les volgudes terres muntesos de l'artista, però sobretot una demostració de bé fer de risc en l'acció dels colors, quasi cinematogràfics; de qualitat dibuixística en la minuciositat de la definició dels motius i de sortilegi de llums i ombres que concedixen a l'obra d'Amat Bellés una dimensió que està per damunt de la realitat i que voreja la demarcació inquietant del misteri. ≡

Antonio Gascó